

פרשת יתרו
שנת תשפ"ב לפ"ק
גליון ס"ד

עידן

העאת
אל"קן אביך
ועבדהו

גליון מיוחד לבחורי חמד • ערוכים מתוך משנתו של כ"ק מרן רבינו שליט"א

משנת החסידות

ביאורים ויסודות מורחבים בתורת מרן הבעש"ט ותלמידיו זיע"א

שיעורים בספר התניא - פרק כ"ב
(שיעור מ"ג המשך א' פרשת אמור תשנ"ט)

אור פניך ה': ענין פנימיות הרצון ואחוריים דרצון אצל הקב"ה

ער האט קיינמאל נישט
געהאט קיין שאיפה צו
'גדלות', און אויפאמאל
גיבט ער זיך א וועק אויף
און זאגט: "ניין! עס גייט
נישט אזוי! לא זו הדרך!
איך דארף זיין א גדול בתורה!
איך דארף זיין א גדול
בעבודה! דער אויבערשטער
האט זיכער צוגעגרייט פאר
מיר גדלות!". די החלטה
גייט אריין אין זיין הארץ...

מדור מסילת ישרים
עמוד ה'

- א. פנימיות רצונו יתברך - התורה הקדושה**
במידת הרצון יש ב' חלקים פנימיות הרצון והאחוריים דרצון | פנימיות הרצון - התכלית האמיתית, אחוריים דרצון - הוא רק אמצעי להגיע לתכלית | פנימיות רצונו יתברך הוא התורה הקדושה | החיות שהקב"ה נותן להסטרא אחרא הוא בחינת אחוריים דרצון | החיות והכח שיש להסטרא אחרא הוא כדי שיהיה לאדם בחירה חופשיות
- ב. הבחירה ביד האדם אם למשוך חיותו מפנימיות רצונו**
חיות הסטרא אחרא נקרא 'חיי שעה' משום שאינה חיות באמת | חיות של הקדושה נקרא 'חיי עולם' | לאדם יש בחירה אם למשוך את חיותו מפנימיות הרצון שהוא התורה או ח"ו מאחוריים דרצון | השמות בדרך של 'אחוריים' הוא השפעה מצד הכרח
- ג. תורתך שעשועי: שעשועי התורה יתגלו לעתיד לבא**
גם בתורה הקדושה ישנם ב' בחינות של פנימיות הרצון ואחוריים דרצון | העולם הזה הוא מקום של 'היום לעשותם' ולכן לא נתגלו בו רק חלקי התורה הנוגעים למעשה | העולם הבא הוא עולם התענוג ובו יתגלו טעמי המצוות האמיתיים וסודותיה שהם שעשועי של הקב"ה | דוד המלך נתבע על כך שלא התאמץ לבקש הארה מהשעשועים של לעתיד לבא

א.

פנימיות רצונו יתברך - התורה הקדושה

במידת הרצון יש ב' חלקים פנימיות הרצון והאחוריים דרצון | פנימיות הרצון - התכלית האמיתית, אחוריים דרצון - הוא רק אמצעי להגיע לתכלית | פנימיות רצונו יתברך הוא התורה הקדושה | החיות שהקב"ה נותן להסטרא אחרא הוא בחינת אחוריים דרצון | החיות והכח שיש להסטרא אחרא הוא כדי שיהיה לאדם בחירה חופשיות

עצמו ניתן לומר שאין עבודת הפועל מטרתו האמיתית, כי כל עסקיו הם רק אמצעים שירוויח ממון על ידם, ואם היתה לו אפשרות להרויח ממון רב בלי להפעיל את העסק שלו, הרי לא היה מפעיל אותו, ואם כן אף העסק עצמו אינו פנימיות רצונו של בעל הבית, אלא התוצאה מה שהוא מרוויח באמצעות העסק הרבה כסף זה הוא הרצון הפנימי שלו.

ויתכן שאצל אנשים מסוימים אף הממון והעשירות עצמה אינה פנימיות רצונו, אלא הכבוד והמעמד שהם זוכים ע"י העשירות הוא מטרתם האמיתית, כי הרי בעולם הזה העשירות תופסת מקום, ומי שיש לו ממון רב יש לו כח ויכולת להנהיג ולשלוט על בני אדם, כי בני אדם שומעים בקולו ומתחשבים בדעתו, וכאמור יתכן שאצל אנשים מסוימים זהו פנימיות הרצון שלהם, וזהו תכליתם ורצונם האמיתי, ואף שלכאורה אין הגיון לרצון זה, אמנם הוא תאוה ככל התאוות בלי טעם והגיון.

וכל האמור הוא על דרך משל וכדי לשבר את האוזן שאף ברוחניות ישנם מדריגות רבות בבחינת

והמשל בזה לפועל ובעל הבית, הנה הפועל אין לו ענין בעצם הדבר שעליו הוא עובד, כי כל מטרתו ורצונו הוא השכר שמקבל תמורת העבודה, ולכן נקרא שעבודתו אינה פנימיות רצונו אלא בחינת 'אחוריים' של הרצון, מה שאין כן הבעל הבית רוצה את הדבר עצמו שעליו עמל הפועל, ולכן אצל בעל הבית הוא פנימיות הרצון, כי זה הוא רצונו בעצם.

אף בפנימיות הרצון ישנם דרגות שונות מהו הפנימיות האמיתית

אכן יש בזה מדריגות שונות, כי הנה גם אצל בעל הבית

הנה התניא (כפכ"ב) מבאר הענין שהתורה הקדושה הוא רצונו יתברך - והוא ורצונו אחד, ומבאר שיש בענין הרצון שני בחינות פנימיות הרצון ואחוריים דרצון, וז"ל 'ולכן נקרא אלהים אחריים, מפני שיניקתם וחיותם אינה מבחינת 'פנים' אלא מבחינת 'אחוריים' דקדושה, ופירוש 'אחוריים', כאדם הנותן דבר לשונאו שלא ברצונו שמשליכו לו כלאחר כתפו כי מחזיר פניו ממנו משנאתו אותו, כך למעלה בחינת 'פנים' הוא פנימיות הרצון העליון... וזה נקרא בחינת 'אחוריים' דרצון העליון ב"ה'.

ביאור בחילוק בין פנימיות הרצון ואחוריים דרצון

וביאר ב' בחינות אלו - של 'פנים' שהוא פנימיות הרצון העליון ו'אחוריים' דרצון העליון - הוא, כי הדבר שאותו רוצים בעצם והוא בעצמו תכלית הדבר ואין זה אמצעי כדי להגיע לתכלית אחרת הוא נקרא 'פנים' הרצון העליון, ואילו בחינת 'אחוריים' הוא כאשר הרצון לדבר זה אינו בעצם ואין הוא התכלית הנרצה, אלא שהוא אמצעי שעל ידו יגיעו לתכלית האמיתית, הוא נקרא בחינת 'אחוריים'.

פרק כ"ב

וְהִנֵּה רָצוֹן הָעֲלִיּוֹן בְּבַחֲבִינַת פְּנִים הִיא מְקוֹר הַחַיִּים הַמְּחַיֶּה אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת. וְלִפִּי שְׂאִינֵנו שׁוֹרֵה כָּלֵל עַל הַסְּמִיָּא אַחֲרָא, וְגַם בְּחִינַת אַחֲרָיִם שֶׁל רָצוֹן הָעֲלִיּוֹן אֵינֵנו מְלַבֵּשׁ בְּתוֹכָהּ מִפְּשׁ אֲלָא מְקוֹף עֲלִיָּה מְלַמְעֵלָה, לְכַךְ הִיא מְקוֹם הַמִּיתָה וְהַמְּמָאָה, ה' יִשְׁמְרֵנִי. בִּי מַעַט מוֹעֵר אֹזֵר וְחַיּוֹת שִׁינְזַנְקָת וּמְקַבְּלָת לְתוֹכָהּ מְבַחֲבִינַת אַחֲרָיִם דְּקַדְשָׁה שְׁלַמְעֵלָה

והמשל בזה לפועל ובעל הבית, הנה הפועל אין לו ענין בעצם הדבר שעליו הוא עובד, כי כל מטרתו ורצונו הוא השכר שמקבל תמורת העבודה, ולכן נקרא שעבודתו אינה פנימיות רצונו אלא בחינת 'אחוריים' של הרצון, מה שאין כן הבעל הבית רוצה את הדבר עצמו שעליו עמל הפועל, ולכן אצל בעל הבית הוא פנימיות הרצון

וזהו הכח שיש ליצר הרע לפתות את האדם ללכת אחר תאוות ליבו, למרות שהאדם יודע בעצמו שכל התאוות שייכים רק לחיי שעה... אלא כיון שכל חיותו של היצר הרע הוא חיות של חיי שעה, נמצא שמצד מהותו הרי הם חיי הנצחיים, ולכן בכוחו לבלבל את האדם ולמשוך אותו אחר דמיונות שווא ולהחליף את חיי הנצח עם הנאות מדומות של חיי שעה

פנימיות הרצון, כי הנה אמרו חז"ל (אבות פ"ה מ"א) בעשרה מאמרות נברא העולם, ועשרה המאמרות מכוונות כנגד העשר ספירות, והספירה הראשונה היא מידת 'כתר' שהוא הרצון העליון כידוע, ואם כן המאמר הראשון שהוא 'בראשית ברא אלוקים' כמו שאמרו חז"ל (ר"ה לב.) הוא מכוון כנגד הספירה ראשונה שהוא 'כתר' - רצון, א"כ צריכים לומר שבריאת העולם היא פנימיות רצונו יתברך, אבל באמת שאין העולם כמו שהוא פנימיות רצונו יתברך שמו, ואין זה התכלית האמיתית, כי אף על פי שאמרו חז"ל (במ"ג יג, ט) ש'מן היום הראשון שברא הקדוש ברוך הוא את העולם נתאוה לדור עם בריותיו בתחתונים', וכן אמרו בתנחומא (נשא סימן כד) 'נתאוה הקב"ה שיהיה לו דירה בתחתונים', אמנם אין רצונו יתברך שמו בעולם הזה כמו שהוא, אלא בעולם כזה שיהיה ראוי להיות לו לדירה, והוא כאשר הנבראים מתנהגים על פי דרך התורה, וכדאיתא בזה"ק (כך ב קסא) 'איסתכל בה באורייתא וברא עלמא', דהיינו שהקב"ה ממשיך חיות לעולם על ידי התורה"ק, וכל הבריאה כולה

יונקת את חיותה באמצעות התורה"ק, ואם כן פנימיות הרצון של הקב"ה הוא התורה"ק.

הקב"ה נתן חיות לסטרא אחרא כדי שיהיה לאדם בחירה

עוד יתבאר בענין ההבדל בין פנימיות הרצון ואחוריים דרצון, כי הנה יכולים בני אדם להמשיך את החיות של העולם הזה גם מצד הסטרא אחרא וגם שלא עפ"י דרך התורה הקדושה כי הקב"ה נתן חיות אף לסטרא אחרא, אכן אין חיות זו אמיתית ונצחית, כי אף על פי שהקב"ה ברא את הסטרא אחרא, אכן אין זה מצד הרצון האמיתי של הקב"ה, כי אין הקב"ה הפיץ ברע כלל, אלא הקב"ה ברא את הסט"א כדי שיהיה לאדם בחירה חופשית בעולם, כי מה שיש לסטרא אחרא חיות, זה נותן מקום לבני אדם לטעות וכך יש לה את הכח לפתות בני אדם לדבר עבירה.

אין שום מציאות בעולם שאינה יונקת מחיות האלוקית

יתירה מכך, כל המציאות שיש לאדם רצון

ב.

הבחירה ביד האדם אם למשוך חיותו מפנימיות רצונו

חיות הסטרא אחרא נקרא 'חיי שעה' משום שאינה חיות באמת | חיות של הקדושה נקרא 'חיי עולם' | לאדם יש בחירה אם למשוך את חיותו מפנימיות הרצון שהוא התורה או ח"ו מאחוריים דרצון | השמות בדרך של 'אחוריים' הוא השפעה מצד הכרח

ומתקיים בו (דברים ת, יב - יד) 'פן תאכל ושבעת ובתים טובים תבנה וישבת. ובקרך וצאנך יריבין וכסף וזהב ירבה לך וכל אשר לך ירבה. ורם לבבך ושכחת את ה' אלוקיך'. ואז כל חיותו הוא רק חיי שעה, וזהו הבחינה של 'אחוריים דרצון'.

ההשפעה של בחינת 'אחוריים דרצון' הוא טיפין טיפין כי אין זה הרצון האמיתי אלא הכרח

והנה בכוונות השמות מהאר"י הקדוש מובא כמה פעמים ששם הוי"ה כסדרו הרגיל יו"ד ק"ה וא"ו ק"ה הוא ה'פנים' של השם שהוא הרצון העליון והאמיתי, ואילו הבחינה של 'אחוריים' של שם הוי"ה הוא באופן של ריבוי, דהיינו שאומרים תחילה 'יו"ד', ואח"כ 'יו"ד ק"ה', ולאח"כ 'יו"ד ק"ה וא"ו', ולאח"כ 'יו"ד ק"ה וא"ו ק"ה', והיינו שההשפעות יורדות באופן של טיפין טיפין, וכמו אדם שנותן דבר לזולתו רק מתוך הכרח ולכן הוא נותן זאת טיפין טיפין, כך גם ההשפעה מצד 'אחוריים' שאין זה הרצון האמיתי יורדת טיפין טיפין, כי אינה אלא הכרח כדי שיהיה כח של בחירה בעולם, וכנ"ל.

וכן הוא בכל השמות הקדושים שבבחינת אחוריים הוא באופן זה, דהיינו קודם האות הראשונה, ואח"כ האות הראשונה והשניה, ולאח"כ האות הראשונה השניה והשלישית, וכן הלאה על זה הדרך, והאחוריים של שם 'אלוקים' נקרא 'אלוקים אחריים', וזהו עומק הציווי בעשרת הדברות (שמות כ, א) 'לא יהיה לך אלהים אחרים על פני', דהיינו שצריך למשוך חיות מבחינת 'פני' שהוא פנימיות רצונו יתברך שמו ולא מבחינת 'אחוריים' שהוא 'אחוריים דרצון' ואין זה הרצון האמיתי של הבורא יתברך שמו.

זו מצד הרצון העליון שהוא התורה הקדושה, וח"ו יכול למשוך חיות להשפעה זו מצד הסטרא אחרא, ולדוגמא כאשר מושפע לאדם עשירות מן השמים, יש בידי את כח הבחירה למשוך את החיות לעשירות זו מצד התורה הקדושה שהיא פנימיות רצונו יתברך שמו, ואז עשירות זו היא בבחינה של 'ברכת ה' היא תעשיר' (משלי י, כב), שמביאה את האדם להכיר בטובתו של מקום ולהודות לו על כל הטוב אשר הקב"ה משפיע עליו, ועל ידי זה הוא נהיה דבק יותר בהקב"ה, ומקיים בממון זה מצוות ומעשים טובים, ומחלק צדקה לעניים ועושה בזה גמילות חסדים, ועל ידי הרחבת הדעת שזכה הוא מפנה לעצמו יותר זמן ללימוד התורה"ק, ומחנך את בני ביתו על פי דרך התורה והמצוות, ועל ידי זה נתקדש שם שמים בעולם, כי מה הבריות אומרות עליו, ראו זה שנתברך בעשירות ולא רם לבבו ולא שכח את הקב"ה, אלא אדרבה, העשירות גרמה לו להיות יותר דבוק בהקב"ה, ועשירות כזאת שיונקת את חיותה מהתורה"ק מתקיים בה מה שנאמר (שם ג, טז) 'אורך ימים בימים ובשמאלה עושר וכבוד', וכאשר החיות הוא מהתורה"ק היא חיות נצחית, כי הרצון העליון הוא שיהיה קיים לתורה"ק, וכיון שהתורה"ק היא נצחית, אף כל ההשפעות שיונקות את חיותו מהתורה"ק אף הם נצחיים. ולכן גם מצינו (עירובין פו.) שרבי מכבד עשירים, כי כאשר העשירות יונקת את חיותה מצד התורה"ק, הרי שאדם שזכה לכך, זכה לברכת ה' מיוחדת של 'ברכת ה' היא תעשיר', וראוי הוא שיכבדו אותו.

אמנם כאשר האדם בוחר להמשיך חיות לעשירות מצד הסטרא אחרא, אז הוא להיפך מכל הנ"ל,

חיות הסטרא אחרא אינה חיות אמיתית והיא רק 'חיי שעה'

והנה חיות זו שמצד הסטרא אחרא אינה חיות אמיתית כי אינה מצד פנימיות רצונו יתברך אלא מבחינת אחוריים דרצון, והרי חיות זו היא 'חיי שעה', כי החיות אותה יונקים מצד התורה הקדושה שהיא פנימיות רצונו יתברך שמו היא 'חיי עולם', וכמו שאנו אומרים בתפילה 'נתן לנו תורת אמת, וחיי עולם נטע בתוכנו', אכן החיות שיונקים מהסטרא אחרא הם רק 'חיי שעה', שהרי כל קיומו של הסטרא אחרא הוא רק כדי שיהיה לאדם אפשרות של בחירה בין טוב לרע, והרי ברור שבעולם הנצחי לא יהיה שום מקום לרע, ושם לא יהיה מושג של עבירה כלל, וממילא גם לא יהיה שום מקום לסטרא אחרא, ולכן כל חיותו של הסטרא אחרא הוא רק מצב של 'חיי שעה'.

וזהו הכח שיש ליצר הרע לפתות את האדם ללכת אחר תאוות ליבו, למרות שהאדם יודע בעצמו שכל התאוות שייכים רק לחיי שעה ולא יסארו מהם מאומה בעולם הנצחי לעולם הבא, ואם כן מי פתי שיוותר על חיים נצחיים עבור זמן מועט של הנאה גשמית של חיי שעה בעולם הזה, אלא כיון שכל חיותו של היצר הרע הוא חיות של חיי שעה, נמצא שמצד מהותו הרי הם חיי הנצחיים, ולכן בכוחו לבלבל את האדם ולמשוך אותו אחר דמיונות שווא ולהחליף את חיי הנצח עם הנאות מדומות של חיי שעה.

לאדם יש בחירה אם למשוך את חיותו מפנימיות הרצון שהוא התורה"ק או ח"ו מאחוריים דרצון

וכן הוא בכל השפעה שיש לאדם בעולם הזה, שעל ידי מעשיו יכול הוא למשוך חיות להשפעה

תורתך שעשועי: שעשועי התורה יתגלו לעתיד לבא

גם בתורה הקדושה ישנם ב' בחינות של פנימיות הרצון ואחוריים דרצון | העולם הזה הוא מקום של 'היום לעשותם' ולכן לא נתגלו בו רק חלקי התורה הנוגעים למעשה | העולם הבא הוא עולם התענוג ובו יתגלו טעמי המצוות האמיתיים וסודתיה שהם שעשועי של הקב"ה | דוד המלך נתבע על כך שלא התאמץ לבקש הארה מהשעשועים של לעתיד לבא

והנה הקב"ה איסתכל באורייתא וברא עלמא, דהיינו שהתורה"ק ממשיכה חיות אלוקות לכל הבריאה כדי שיהיה העולם מקום מבורר וראוי להיות להקב"ה 'דירה בתחתונים', ולכן בעולם הזה התגלו רק חלקי התורה הנוגעים לעולם הזה, אך ישנם חלקי תורה נוספים שהם טמירים ונעלמים שהם יתגלו בעיקר לעולם הבא, והם פנימיות הרצון האמיתי

אכן הפשט הוא שדוד המלך הרגיש תענוג גדול ושמחה עצומה, מעצם הדבר שהוא זוכה לקיים את רצון השי"ת, דהיינו שהרגיש שמחה עצומה בכל עת שהניח תפילין והתעטף בציצית ולמד תורה"ק, אף ללא ידיעת טעמי המצוות הטמירים והנעלמים, אלא עצם הזכיה שהוא זוכה לעשות נחת רוח לבורא יתברך שמו, הביאה אותו לשמחה עצומה עד שאמר 'זמירות היו לי חוקיך'

אלא עצם הזכיה שהוא זוכה לעשות נחת רוח לבורא יתברך שמו, הביאה אותו לשמחה עצומה עד שאמר 'זמירות היו לי חוקיך'.

שורש נשמת דוד המלך בחיים הנצחיים והיה עליו לבקש לקבל הארה משעשועי התורה של לעתיד לבא

אמנם אם כן הדרא קושיא לדוכתיה, מה היה הטענה כלפי דוד המלך, אכן הביאור הוא כי דוד המלך הוא נשמת משיח ששורשו הוא בחיים הנצחיים של לעתיד לבא, וכמו כן גם נשמת רשב"י שורשו בחיים הנצחיים של לעתיד לבא, ולכן היתה תביעה כלפי דוד המלך שלא היה עליו להסתפק רק בקיום התורה והמצוות ללא ידיעת הטעמים הפנימיים של המצוות, כי אע"פ שהעולם הזה הוא רק המקום של 'היום לעשותם', מכל מקום מפאת היות שורש נשמתו של משיח ששייך לחיים הנצחיים היה עליו לחתור לקבל לכל הפחות הארה כל דהו של הבחינה של 'מחר לקבל שכרם' שהוא עולם התענוגים, דהיינו שלא היה לו להסתפק בקיום התורה והמצוות רק בגלל שזוהו רצון השי"ת, אלא היה צריך להתאמץ ולבקש שיזכה לקיים התורה והמצוות בגלל אותם טעמים שבנינם ציוה ה' לעשותם.

כי כאמור לכל מצוה ומצוה יש אור גדול שהוא שעשועי של הקב"ה, ואשר זהו הטעם שבגללו ציוה אותנו הקב"ה לקיים מצוה זו, והאדם שנברא בצלם אלוקים צריך לעורר אצלו את בחינת הרצון שבקרבנו שהוא מרכבה לרצון עליו, ואז יזכה להמשיך עליו השראת השכינה שהקב"ה יאיר ברצון האדם את פנימיות הרצון העליון שהוא הטעם למה צוה הקב"ה לקיים את המצוה, וזהו היתה התביעה על דוד המלך שאמר 'זמירות היו לי חוקיך', דהיינו חוקים ללא טעם, כי למה לו להסתפק בקיום התורה והמצוות לבד, אלא היה עליו להתאמץ ולבקש שיזכה לאהרה של טעמי המצוות האמיתיים שהם השעשועים של הקב"ה.

ולכן נענש דוד המלך ששכח את הפסוק של 'בכתף ישאו', כי שכחה שייך לבחינת אחריים כידוע מהאריה"ק שיש שמות שבג' 'זכור' ואחריים שלהם (כמב' לעיל ע"י שמוסיפים אחד לאחד) הוא בג' 'תשכח', עכ"פ רואין שבחינת 'אחוריים' הוא ענין של שכחה, ושכח דוקא הדין של 'בכתף' משום שעל שני כתפי אהרן הכהן היו השני אבני הזכרון של האפוד, והאפוד היו תכשיט מאחוריים של הכהן הגדול, והאפוד היה מקושר להחושן שבא

מלפניו לזכרון על ידי הכתפיים של אהרן הכהן, נמצא שע"י הכתפיים נמשך זכרון לאחוריים, ע"כ דוקא בענין 'בכתף' היה שכחה אצל דוד המלך (בגליון הבא יתבאר הענין ביתר הרחבה א"ח) משום שלא התאמץ לבקש לזכות לאהרה של פנימיות הרצון, שזוהו חלק הנסתר של התורה שיתגלה לנו לעתיד לבא ע"י משיח צדקנו שיבא בב"א.

הזה אף הם בחינת 'אחוריים דרצון', כי כאמור לא נתגלה לנו אלא רצון השי"ת שנעשה את מעשי המצוות, אבל טעמי המצוות האמיתיים מדוע הקב"ה רוצה שנעשה מצוות אלו, הם עדיין לא נתגלו והם פנימיות הרצון שהם השעשועים של הקב"ה, שיתגלו בעיקר לעתיד לבא, וזהו 'למחר לקבל שכרם', שהוא השגת השעשועים וסודות התורה הקדושה.

דוד המלך הרגיש שמחה עצומה בעצם עשיית נחת רוח להשי"ת ע"י קיום המצוות

והנה דוד המלך בתהלים (קט"ו, נד) אמר 'זמירות היו לי חוקיך בבית מגורי', ואמרו חז"ל (סוטה לה.) 'דרש רבא, מפני מה נענש דוד מפני שקרא לדברי תורה וזמירות, שנאמר 'זמירות היו לי חוקיך בבית מגורי', אמר לו הקדוש ברוך הוא, דברי תורה שכתוב בהן (משלי כג, ה) 'התעייף עיניך בו ואיננו', אתה קורא אותן וזמירות, הריני מכשילך בדבר שאפילו תינקות של בית רבן יודעין אותו, דכתיב (במדב' ז, ט) 'ולבני קהת לא נתן כי עבודת הקודש וגו'', ואיהו אתייה בעגלתא'.

ולכאורה דברי הגמרא הללו צריכים ביאור, מה היה חטאו של דוד המלך שקרא לדברי תורה וזמירות, וגם מדוע נענש דוקא בזה ששכח הדין שאת ארון ה' 'בכתף ישאו'.

אכן הביאור הוא כי כאמור העולם הזה הוא לא עולם התענוג בו יתענוגו וישתעשעו בטעמי המצוות הטמירים, כי העולם הזה הוא המקום של העמל והיגיעה ב'היום לעשותם', דהיינו קיום התורה והמצוות, ואין העולם הזה המקום של קיבול שכרם דהיינו השגת שעשועי התורה"ק, שהוא רק לעתיד לבא בעולם הבא, ולכן היה תביעה על דוד המלך מדוע אמר 'זמירות היו לי חוקיך', שהרי בעולם הזה הוא לא זמן של 'זמירות' ושמחה בשעשועי התורה"ק, כי העולם הזה הוא המקום בו צריך אדם לעמול ולהתייגע להשלים את נפשו לאלוקיו על ידי קיום תורה ומצוות כדי שיזכה להכנס לטרקלין לחיי העולם הבא, ושם הצדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה, ולכן היתה תביעה כלפי דוד המלך מדוע קרא לדברי תורה בעולם הזה בשם 'זמירות'.

אכן הפשט הוא שדוד המלך הרגיש תענוג גדול ושמחה עצומה, מעצם הדבר שהוא זוכה לקיים את רצון השי"ת, דהיינו שהרגיש שמחה עצומה בכל עת שהניח תפילין והתעטף בציצית ולמד תורה"ק, אף ללא ידיעת טעמי המצוות הטמירים והנעלמים,

גם בתורה הקדושה יש שני בחינות אלו של 'פנימיות הרצון' ו'אחוריים דרצון'

כאמור פנימיות הרצון הוא התורה הקדושה, אמנם באמת אף בבחינה זו של פנימיות הרצון ישנם מדריגות רבות גבוה מעל גבוה, והוא כי הקב"ה ברא שני עולמות, העולם הזה והעולם הבא, וכל תכלית חיי העולם הזה הוא כדי לזכות לחיי עולם הבא, וכדברי התנא במסכת אבות (פ"ד משנה טו) 'העולם הזה דומה לפרוזדור בפני העולם הבא, התקן עצמך בפרוזדור כדי שתכנס לטרקלין'.

והנה הקב"ה 'איסתכל באורייתא וברא עלמא', דהיינו שהתורה"ק ממשיכה חיות אלוקות לכל הבריאה כדי שיהיה העולם מקום מבורר וראוי להיות להקב"ה 'דירה בתחתונים', ולכן בעולם הזה התגלו רק חלקי התורה הנוגעים לעולם הזה, אך ישנם חלקי תורה נוספים שהם טמירים ונעלמים שהם יתגלו בעיקר לעולם הבא, והם פנימיות הרצון האמיתי, והם השעשועים האמיתיים של הקב"ה שיתגלו רק בעולם התענוגים.

חלקי התורה שנתגלו בעולם הזה הם רק מה שנוגעים לקיום התורה והמצוות למעשה בחי היום לעשותם

וביתר ביאור, כי הנה על הפסוק (דברים ז, יא) 'ושמרת את המצוה ואת החקים ואת המשפטים אשר אנכי מצוך היום לעשותם', אמרו חז"ל (עירובין כב.) 'היום לעשותם ולא למחר לעשותם, היום לעשותם, למחר לקבל שכרם'. דהיינו שתפקיד האדם בעולם הזה הוא לתקן את עצמו על ידי לימוד התורה וקיום המצוות, ולהגביר את חלקי הטוב שבקרבנו ולהסיר מאתו את חלקי הרע, ולתקן את כל הפגמים והחסרונות שבו, ועל ידי כך הוא מתקן גם את העולם, ולכן חלקי התורה שנתגלו בעולם הזה הם רק החלקים הנוגעים לחלק של 'היום לעשותם', דהיינו שיידיע האדם מה הוא צריך לעשות בעולם הזה ומה הם הדברים שהוא צריך להשמר מהם לא לעשותם.

טעמי המצוות האמיתיים יתגלו בעיקר לעתיד לבא והם 'פנימיות הרצון'

ואף טעמי המצוות שנתגלו לנו בעולם הזה הם רק טעמים כאלו שיש בגילויים כדי לסייע לאדם לקיים מצוות אלו באופן הראוי יותר, וגם יש בגילוי טעמי המצוות בעולם הזה כדי ליישר את השכל והמוח של האדם, אבל כל הטעמי המצוות שנתגלו לנו בעולם הזה הם רק כפי מה שנוגע לאדם כדי

שיוכל לקיים את התורה והמצוות בעולם הזה, אבל באמת הם מעט מזעיר מטעמי התורה והמצוות האמיתיים, כי כל מה שנתגלה על ידי משה רבינו מסיני, וכל מה שנתגלה בגמרא, וכמו כן כל מה שנתגלה בזוהר הקדוש ועל ידי האר"י הקדוש, הכל הוא רק מה שנוגע לחלק של 'לעשותם'.

וממילא חלקי התורה שנתגלו לנו בעולם

פרק ל"ו

וְהִינּוּ מִפְּנֵי גִלּוֹי רְצוֹנֵי יִתְבַּרְךְ בְּעֶשְׂרֵת הַדְּבָרוֹת, שֶׁחֵן בְּלָלוֹת הַתּוֹרָה, שֶׁהֵיא פְּנִימִיּוֹת רְצוֹנֵי יִתְבַּרְךְ וְחֻכְמָתוֹ וְאִין שֵׁם הַקְּטָנִים בְּלָל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמָר: כִּי בְּאוֹר פְּנִיךָ נִתְּתָ לָנוּ תּוֹרַת חַיִּים. וְלָכֵן הָיוּ בְּטָלִים בְּמִצְוִיאוֹת מִמֶּנּוּ, כְּמֵאֲמַר רַז"ל שֶׁעַל כֵּל דְּבוּר פְּרָחָה נִשְׁמָתָן כּו'

א.

הכבוד גדול שנתכבד יתרו בעת בואו למדבר

יצא משה לקראת חותנו (יה, יז).

פ' רש"י: "כבוד גדול נתכבד יתרו באותה שעה, כיון שיצא משה יצא אהרן נדב ואביהוא, ומי הוא שראה את אלו יוצאין ולא יצא". ובמדרש (שמ"ר כ, ב) 'אי' עוד כי גם שבעים הזקנים יצאו עמהם.

נמצא כי בתחלה יצאו לקראת יתרו שבעים וארבעה אנשים (משה אהרן נדב ואביהוא וע' זקנים), ומזה נהיה כל הכבוד הגדול שנתכבד באותה שעה. ויש לרמוז זאת בתיבות **כבוד גדול** שהזכיר רש"י, כי 'כבוד גדול' הוא בגי' ע"ד עה"כ. ומנין זה רומז על הפסוק שנאמר (ישעיה כו, ד) בטחו בד' עדי עד, ומבואר באריה"ק בכ"מ כי השם של **מדת הבטחון** יוצא מן האותיות הקודמים לשם אלקים [אבדטש] שהם בגי' ע"ד, ומנין זה עה"כ הוא בגי' **בטחון**. ואכן אחר שזכר **כבוד גדול** זה שזכה לו יתרו, אשר הוא בגי' **האותיות אשר לפני שם אלקים**, נאמר שם (יה, יז) שהיו יושבים לפני אלקים, כי אכן עסקו באותה שעה בבחי' זו. [ושם זה מביא להמתקת הדינים האחרונים בשם אלקים, ואכן מעשה זה היה ביום הכיפורים אשר בו נמתקים כל הדינים, ואין לשטן רשות להשטין (יופא ב, ג)].

עוד יש לרמוז בדברי רש"י, כי **כבוד גדול** רומז על הגדלת **תיבת כבוד**, והיינו לחשב אותה בשלימות **מילואה** (כ"ף ב"ת וי"ו דל"ח). והנה חשבון **כבוד** במילואו הוא בגי' שמו של **יתרו** **במילואו** (י"ד ת"ר ר"ש וי"ו), ויש לפרש כי הענין בזה הוא, לפי שבאותה שעה הגיע יתרו לשלימותו ומילואו, הואיל ונתגייר והשלים את גילוי וההוצאה לפועל של הקדושה שהיתה גנוה בקרבנו. ולכן יצאו לקראתו עם **כבוד גדול** והיינו כבוד במילואו, לרמוז על כך כי כעת התפשטה מציאותו של יתרו ונשלמה כראוי.

ב.

השמחה וגם החידודין שאחזו ליתרו כשבא להתגייר

ויהד יתרו על כל הטובה אשר עשה ה' לישראל (יה, ט).

פ' רש"י: "וישמח יתרו זהו פשוטו, ומדרש אגדה נעשה בשרו חדודין חדודין מוצר על איבוד מצרים, היינו דאמרי אינשי גורא עד עשרה דרי לא תבוי ארמאה באפיה (סנהדרין טז)."

יש להתבונן בשני פירושים אלו, אשר לכא' הפוכים הם מן הקצה אל הקצה, כי הפי' הפשוט אומר כי יתרו שמח על כל הטובה אשר עשה ה', ואילו המדרש דורשו בלשון של **צער ודאגה**, ואיך יתכנו שני הפכים כאלו בנושא אחד. עוד יש להתבונן בענין הפי' השני, שהרי התורה **משבחת את יתרו** אשר בא והתקרב לחסות תחת נפיו השכינה, והפסוק מזכיר אך בירך והילל את שם ה'. ואם התורה משבחת אותו, למה לנו **למצוא אצלו ענין של גנאי**, ולפרש עליו כי היה מצטער על איבוד המצריים.

ויש ליישב את הענין בדרך קרוב לפשוטו, כי הנה **ויהד** הוא אכן לשון של שמחה, אבל מקורו הוא בלשון **תרגום** (כי תרגום של 'שמח' הוא 'הדי'), וזה מורה על כך שעדיין היה איזה חסרון בשמחתו, ולכן לא נזכר על יתרו לשון של 'שמחה' בלשון הקודש. ועל כך בא רש"י בפירוש השני ומפרש כי אכן היה איזה צער ליתרו על איבוד מצרים, ולכן לא זכה להגיע לשמחה אמיתית ושלמה על כל מה שעשה ה' לכלל ישראל. ומסיים רש"י כי חסרון זה אשר היה בשמחתו, הוא כמו שאמרו 'גורא עד עשרה דרי לא תבוי ארמאה באפיה'.

וחסרון זה בא מחלק אשר נשאר עוד מקושר אל הגוים. וזה נרמז בלשון **תרגום דוקא**, כי ידוע אשר **תרגום** עה"כ הוא בגי' תרמו, ואמרו חז"ל (בבבא טז) כי אין מקבלים גרים מן התרמודיים, הרי כי תרמוד מורה על החלק שאין שייך בו

גרות ונשאר מקושר לאוה"ע. ולכן לשון תרגום מורה על החסרון שהיה בגרותו של יתרו, ועל מה שהיה לו עדיין איזו שייכות לאוה"ע, וזה הביאו לדי צער על איבוד מצרים. ולכן מצינו אצל יתרו שאמר ואתה 'תהוה' (יה, כא), שהוא ג"כ ראייה בלשון תרגום, כי היה עוסק עם לשון תרגום בכדי להכניע חלק זה. וע"כ **ויהד יתרו** בגי' **תרגום**. וכן אונקלוס הגר היה מי שחזר ויסד את התרגום (מגילה ג), כי היה עובד ומבקש להכניע קל"ו זו.

ג.

כלל ישראל תיקנו ג' דורות ע"י איסור של ג' עבירות חמורות

ומשה עלה אל האלקים (יה, ט).

הנה כלל ישראל נבחרו להיות עם סגולתו של הקב"ה, אשר צריכים לתקן את העולם כולו במלכות ה', ולכן הוטל עליהם לתקן את שלושת הפגמים העיקריים שהיו בימי עולם. והם מעשי ג' הדורות שחטאו וקלקלו במעשיהם, **דור אנוש דור המבול דור הפלגה**. אשר אחר ג' דורות אלו בא אברהם אבינו, וממנו היה יתד ופינה לזרעו אחריו להיות עם ה' ונחלתו.

וכנגד חטאי אלו הדורות נמסרו לכלל ישראל **שלוש ראשי עבירות**, אשר בהם צריכים להיזהר עד מסירות נפש. והם **עבודה זרה** כנגד דור אנוש אשר או הוחל ענין העבודה זרה בעולם, **גילוי ערוות** כנגד דור המבול אשר השחיתו בחטאים אלו, ו**שפיכות דמים** כנגד דור הפלגה אשר או נחלקו אומות העולם לגוייהם וזהו שורש לכל המלחמות והרציחות בעולם.

וכאשר היו כלל ישראל כבוד הברזל במצרים, עברו בירורים וזיכוכים בכדי לתקן ולברר את חטאי אלו הדורות. וי"ל כי כנגד זה היו שלשה חלקים בציאת מצרים, להורות על הגיע כלל"י אל התיקון בענין שלשה דורות אלו. והם **יצאת מצרים** עצמה שהתחילה לביל חג הפסח, אשר או אכלו קרבן פסח שהיה בכדי **לבטל את העבודה זרה** של מצרים, ולכן הקדים לו הקב"ה את הציווי 'משכו ידיכם מע"ז' (שמות יב, כא; שמ"ר טז, ג). ובה ביטלו ותיקנו את הפגם של דור אנוש. משם המשיכו לקריעת ים סוף, וכאשר עברו או בתוך הים ביבשה, הראו בזה כי תיקנו את פגמי וחטאי דור המבול שנידונו במים. וכאשר הגיעו למעמד קבלת התורה בהר סיני, התגלה תיקון וברור חטא דור הפלגה. שהרי הם בנו עיר ומגדל וראשו בשמים (בראשית יא, ד) ורצו בזה להגיע מן הארץ לשמים ולייחד את השמים והארץ באופן בלתי נכון. ואילו כלל"י בהר סיני זכו ליהוד נכון של השמים והארץ, אשר התחיל בדרת ה' על הר סיני והמשיך בעליית משה רבינו לשמים כמו שאמרו חז"ל (שמ"ר יא, ג).

וכאשר שתיקנו את אלו הפגמים, הוזהרו אחר מתן תורה שלא להיכשל בהם. ואילו הם שלשת המצוות שזכרו בסוף הפרשה אחר מעמד הר סיני, אשר הוזהר ואמר (כ, ג) **לא תעשון אתי אלהי כסף ואלהי זהב לא תעשו לכם**, והוא שלא להיכשל בעבודה זרה. ואמר על אבני המזבח (שם, כב) **לא תבנה אתהן גויות כי הרבך הנפת עליה ותחללה**, ופירשו חז"ל (מדות פ"ג ט"ז) כי הוא לפי שהברזל מקצר ימיו של אדם, וא"כ הוזהרו בזה על שפיכות דמים. וסיים ואמר (שם, כג) **לא תעלה במעלות על מזבחי אשר לא תגלה ערותך עליו**, אשר הוא להוזהרו מכל שמץ של גילוי ערוות.

ד.

מתן תורה בבחי' יחוד שש ושבע

ויהי ביום השלישי בהיות הבוקר ויהי קולות וברקים וענן כבד על ההר וקול שופר חזק מאד, ויהד כל העם אשר במחנה (יה, טז).

הנה לפי שיטת רבי יוסי (שבת פז) אמר הקב"ה לתת את התורה ביום ו' סיון, אלא שהוסף משה רבינו יום אחד מדעתו ולכן היה מתן תורה ביום ז' סיון. וי"ל כי שני ימים אלו הוקבעו

להיות ימי מתן תורה, להורות על יחוד קוב"ה ושכינתיה שנפעל ע"י התורה הק' ומצוותיה, אשר יחוד זה הוא תכלית נתינת כל התורה. וזה נרמז בצירוף שני המדות העליונות יסוד ומלכות, שהם המדה השישית והשביעית מן המדות העליונות. ולכן היתה מתן תורה צריכה להיות בו' סיון והיתה למעשה בו' בו, להורות על יחוד ו' ו' ואכן ו' ז' הם בגי' **אחד**.

והנה **שבעת המינים** שנשתבחו בהם ארץ ישראל מכוונים לשבע המדות העליונות, ונמצא כי פרי זית ודבש הם כנגד המדה השישית והשביעית. ועל כך רמזו בכתוב ביום מתן תורה אשר הוא בבחי' יחוד ו' ו', ויהי ביום השלישי בהיות הבוקר, ובוה מרומזים שני הקדושות שנקללו בזה היום השלישי. כי הנה **פקיית'** הוא בגי' **אית'**, **הפקר'** בגי' **דבש'** עה"כ. וממשיך ואומר וקול שופר חזק מאד, כי בתיבת **שופר** במילואו רמזו יחוד זה, שכן ש"ו [שהוא בגי' **דבש**] במילואו (ש"ו ו"ח) הוא בגי' **שבע'**, ואילו פ"ד במילואו (פ"י ר"ש) הוא בגי' **שש'**, והשופר מייחדם כאחד.

וזהו גם הענין בקול השופר ביום ראש השנה. אשר אנו עושים אותו שני ימים, ביום השישי לבריאת העולם וביום השביעי, להורות על יחוד שש ושבע הנ"ל. ולכן תוקעים ביום זה בשופר, הרומז על היחוד הנעלה הזה.

ה.

כל הבריאה תולדי ועומד עד קבלת התורה

ויצא משה את העם לקראת האלקים מן המחנה ויתיצבו בתחתית ההר (יה, טז).

רש"י מביא את דברי חז"ל (שבת פח) שדרשו מן הנאמר 'ויתיצבו בתחתית ההר', שכפה הקב"ה עליהם את ההר כגיגית להכריחם לקבל את התורה. עוד אמרו חז"ל (שם) כי התנה הקב"ה עם מעשי בראשית, שאם לא יקבלו כלל"י את התורה, הרי הוא מחזיר אותם לתוהו ובוהו.

ויש לרמוז גם את הדרשה השניה בפסוק זה, שכן ראשי וסופי התיבות של ה'מחנה' ו'יתיצבו' בתחתית' הם אותיות **תהו' ובהו'**. אכן בפסוק זה עצמו רמזה גם העצה שלא יחזור העולם לתוהו ובוהו, ושלא יקברו תחת ההר. כי סופי התיבות המחנה' ו'יתיצבו' בתחתית' ההר' הוא תורה, כי ע"י קבלת התורה יזכו לחיי עולם ויתקיימו תבל ומלואה.

ו.

גילוי קדושת כלל ישראל ע"י משה רבינו

לא יהיה לך אלהים אחרים על פני (כ, ג).

אי' בספ"ה ק' (לוי"ק קמא סי' רטו) הענין של משה עומד בין שמו **לרצון**, והיינו אשר מספר הגי' של **משה'** עומד בין הגי' של תיבת **שמו'** לחשבון תיבת **רצון**. וי"ל שהיינו אשר קדושת **משה'** רבינו הכולל בו את כל נשמות ישראל מגלה כי גם סם ח"ו נכשל איזה איש יהודי בחטא ע"ז שהוא בחי' **שמו'**, מ"מ לא היה זה אלא מכשול, אבל אין זה בא מן הרצון האמיתי שלו, [וע"ד הכתוב (תהלים נז, כא-כב) **אם שכחנו שם אלקינו ונפרוש כפינו לאל** זה, הלא אלקים יחקור זאת כי הוא יודע תעלומות לב וגו']. וכמו שאמר רשב"י על אותם שהשתחוו לצלם בימי נבוכדנצר 'הם לא עשו אלא לפני' (מגילה יב). ולכן אמרו כי **משה'** חוצץ ומפריד בין השמו' והרצון'.

וי"ל כי לכן באה האזהרה על ע"ז בלשון לא יהיה לך **אלהים אחרים** על פני, כי **אלהים אחרים** הוא בגי' **משה'**, להורות על כח הביטול והרחוק מן העבודה זרה שיש לכל איש ישראל. ועוד יש להוסיף כי **לא יהיה לך** הוא בגי' אות **א'** במילואו (אל"ף), וזה מורה על הוספת א' על חשבון **משה'** הרמזו בחשבון **אלהים אחרים** כנ"ל. ונמצא כי **לא יהיה לך אלהים אחרים** רמזו על מספר רצון שהוא א' יותר ממשה, להורות כי הרצון האמיתי של כל איש ישראל הוא **לא יהיה לך אלהים אחרים**, וזה מתגלה ע"י משה רבינו כנ"ל.

עד מתי עצל תשכב: דער 'פוילער' מענטש - איז פשוט א 'טויטער' מענטש

א. מנוחה כי טוב: מנוחה ביי א איד - איז צו זיין דבוק צום אויבערשטן

אויבנאויף זעט אויס אז עצלות גייט צוזאמען מיט מנוחה | מנוחה מיינט ווען א זאך איז אויף זיין פלאץ | שבת מנוחה - ווייל אלע עולמות גייען ארויף צום שורש | די נשמה האט מנוחה ווען עס קומט צוריק צום שורש העליון - ויפח באפיו נשמת חיים | קודם החטא האט דער גוף געהאט מנוחה ווען עס איז נתגלה געווארן די געטליכקייט פונעם גשמיות | דעריבער איז נישט געווען קיין גזירת מיתה | היינט האט דער גוף מנוחה ווען ער קומט צוריק צו דער ערד | אויך בחייו האט ער מנוחה ווען ער שלאפט - אחד מששים במיתה | מנוחה ווען ער קלאצט - הולך בטל כישן דמי | ווען ער איז אראפגעשלעפט איז ער נענטער צו זיין שורש - 'דומם' | א איד דארף זיך ציען צו דער נשמה און זיין מנוחה זאל זיין דבקות אינעם רבש"ע

ב. לעבן מיט א חיות - ענליך צו אדם הראשון קודם החטא

עס איז געבליבן א 'מקום' - בית המקדש - וועלכע איז א דוגמא צום 'גן עדן' פון פארן חטא | עס איז געבליבן א 'זמן' - יום טוב - אין וועלכע עס הערשט נישט קיין מיתה ווי אדה"ר בעפארן חטא | עס זענען געבליבן מענטשן - כהנים - וואס האבן א טבע פון זריזות ווי אדה"ר בעפארן חטא | דער כהן טאר זיך נישט מטמא זיין צו מתים - ווייל ער האט נישט קיין שייכות צו דעם | ער דארף נישט שוויצן פאר א שטיקל ברויט - ווייל ער איז נישט פארשאלטן דערמיט | יום טוב האקט אפ אבילות - ווייל מען אנערקענט אז מיתה איז בלויז א צייטווייליגע זאך | ימים טובים האבן צוטון מיט גשמיות - ווייל עס ווערט אנטפלעקט אז איבעראל געפונט זיך דער רבש"ע אפילו אין גשמיות | דערפאר איז מען דעמאלט עולה רגל צום בית המקדש - דער פלאץ וואו עס שיינט דער אור פון קודם החטא

ג. לכל זמן ועת: מען דארף אמאל מאכן א שנעלן טויש - דוקא נישט מיט קיין מתינות

לויפן און יאגן איז נישט דער אפטייטש פון זריזות | זריזות מיינט דינען דעם רבש"ע מיט א חיות | פארהאן א פאל וואס מען דארף זיך יאגן | יציאת מצרים האט געמוזט זיין מיט א געיעג | א משל פון א ראקעט | מצרים האט אזוי שטארק געצויגן אז מען האט געמוזט ארויספליען פון דארט מיט א מורא'דיגע שנעלקייט | יעדער מענטש האט אין לעבן מצבים פון יציאת מצרים | ער דערזעט זיך אין א לעבנ'ס שטייגער וואס טויג נישט | זיין נשמה שרייט: איך בין נישט צופרידן | ער מוז מאכן א טויש מן הקצה אל הקצה | דער טויש מוז געשעהן אויפאיינמאל - נישט צוביסלעכווייז | יעדער בחור מוז דאס דורכגיין אין די בחורי'שע יארן | נישט זיין פויל צו מאכן א טויש | דער וואס נוצט נישט אויס דעם געלעגנהייט איז משחית אזא טייערע מתנה

א.

מנוחה כי טוב: מנוחה ביי א איד - איז צו זיין דבוק צום אויבערשטן

מידת העצלות!

דער מסילת ישראל שרים אין פרק ו' רעדט ארום איבער דעם גנות פון עצלות און איבער די מעלה פון זריזות. מען וועט קודם אביסל פרובירן צו מסביר זיין דעם מהות פון מדת הזריזות און מדת העצלות.

'מנוחה' מיינט נישט זיצן און קלאצן

'עצלות' מיינט בפשטות אז דער מענטש לעבט מיט 'מנוחה', ער איז א פוילער מענטש וואס שלאפט לאנג, ער רוהט זיך אפ אסאך וכדומה. כדי צו פארשטיין דעם גרויסן גנות פון עצלות, וועט מען זיך דערגרייטעווען צום עומק פונעם מושג 'מנוחה'. געווענליך איז מען צוגעוואוינט צו טייטשן 'מנוחה': זיצן און זיך אפרוען פון שווערע ארבעט. אבער אינ'אמת'ן איז עס נישט אזוי, מנוחה איז א תנועה אינעם נפש וואס האט בכלל נישט צוטון מיט ארבעטן! א מענטש קען ארבעטן ביטער שווער - אבער זיין נפש איז במנוחה, און דער צווייטער קען זיצן אנגעלאנט - אבער זיין נפש איז צעשטורעמט און טרעפט נישט קיין מקום מנוחה.

'מנוחה' מיינט זיין דבוק צום שורש

דער ריכטיגער אפטייטש פון מנוחה איז: צוריקקומען צום שורש! יעדע זאך פילט זיך רואיג און מנוחה'דיג - ווען ער איז ביי זיין שורש! ווי דער פסוק זאגט (רות א' ט'): "ומצאן מנוחה אשה בית אישה". דערפאר רופט זיך דאס א 'מקום מנוחה', ווייל דער 'מקום' פון וואו די זאך שטאמט - איז גורם א מנוחה צו דער זאך. און פארקערט, ווען די זאך

איז נישט ביים שורש, איז עס אין א גלות און ער האט נישט קיין מנוחה - אפילו אויב ער רוהט זיך אפ פון ארבעטן. דער 'מקום מנוחה' פון כלל ישראל - איז אין ארץ ישראל, ווייל דארטן איז דער שורש הקדושה פון אידן. ווילאנג אידן זענען געווען אין ארץ ישראל - זענען זיי געזעסן במנוחה על אדמתם, איינמאל זיי זענען ארויסגעגאנגען פון ארץ ישראל - זענען זיי אין גלות און טרעפן נישט קיין מנוחה - אפילו אויב זיי האבן גענוג געלט און דארפן נישט ארבעטן שווער. און דאס איז אויך דער גאנצע סוד פון דער 'מנוחה' פון שבת, ווייל שבת טוט זיך אפ אן 'עליית העולמות' (שעה"כ סדר השבת בהקדמה), אלע עולמות גייען צוריק ארויף צו זייער שורש. דערפאר איז עס א 'יום מנוחה', ווייל נאר ביים שורש באקומט מען באמת מנוחה. שבת איז די גאנצע בריאה ביים שורש, דעריבער איז די גאנצע בריאה אין א מצב פון מנוחה.

'מנוחה' פון דער נשמה - דבוק צום רבש"ע

א איד איז צוזאמגעשטעלט פון צוויי חלקים,

פרק ט'

הנה מפסידי הזריזות הם הם מנדילי העצלה, והגדול שבכלם הוא בקשת המנוחה הגופנית, ושנאת הפרח והאכת העדונים פתשלום כל תנאים, כי הנה אדם פנה ודאי שתכבד עליו העבודה לפני בוראו כבד גדול, כי מי שירצה לאכל אכילותיו בכל השוב והמנוחה ולישן שנתו בלי מורד, ומאן ללכת אם לא לאמו, וכיצא בדרךים פאלה, הנה יקשה עליו להשפכים לבתי פגסיות בפקר...

א 'נשמה' און א 'גוף'. דער שורש פון דער נשמה איז געטליכקייט, עס קומט דאך פון אונטערן כסא הכבוד און איז א 'חלק אלוך ממעל'; ווי דער פסוק זאגט (בראשית ב' ז): "ויפח באפיו נשמת חיים". ווידעראום, דער שורש פונעם גוף איז 'אדמה', ער קומט פון דער ערד; ווי דער זעלבער פסוק זאגט (שם): "וייצר ה' אלקים את האדם עפר מן האדמה". ממילא, פארשטייט מען אז די מנוחה פון דער נשמה איז ווען ער איז דבוק צום שורש, ווען ער איז נאנט צום רבונו של עולם און צו זיין תורה - דעמאלט האט ער מנוחה! כאטש ער ארבעט שווער אין עבודת ה', אבער ער איז ביי זיין פלאץ פון וואו ער שטאמט, וואס דאס איז זיין מקום מנוחה.

נאכן חטא איז 'מנוחה' ביים גוף - ווען ער שלאפט אדער ער איז 'הולך בטל'

די מנוחה פונעם גוף - היינט נאכן חטא - איז ווען ער קלאצט ווי א 'דומם', וואס דעמאלט איז ער דבוק צו זיין שורש - דאס איז דער 'עפר' - וועלכע איז דער סימבאל פון דומם אין דער בריאה. ווען ער שלאפט אין בעט, איז ער נאכמער דבוק אין שורש, וויבאלד שינה איז אחד מששים במיתה, עס איז א בחינה פון שטארבן, וואס דעמאלט איז דער מענטש א דומם ממש און מען לייגט אים צוריק צו דער ערד פון וואו ער שטאמט.

וויילאנג עס איז נישט געווען קיין 'מיתה' - איז נישט געווען קיין עצלות דאס איז אבער נאר געשען נאכן חטא פון אדם הראשון. ווייל בעפארן חטא

נקודות:

- מנוחה איז א תנועה אינעם נפש וואס האט בכלל נישט צוטון מיט ארבעטן! א מענטש קען ארבעטן ביטער שווער - אבער זיין נפש איז במנוחה, און דער צווייטער קען זיצן אנגעלאנט - אבער זיין נפש איז צעשטורעמט און טרעפט נישט קיין מקום מנוחה. דער ריכטיגער אפטייטש פון מנוחה איז: צוריקקומען צום שורש!

מען זעט אמאל א מענטש וואס עס ציהט אים כסדר צו שלאפן, זיין 'מקום' מנוחה' איז – זיין בעט. ער איז זיך מחיה ווען ער ליגט אין בעט און שלאפט... ביי אים הייסט דאס, אז ער איז דעמאלט אנגעקומען צו זיין 'שלימות'... אזא מענטש איז פשוט א טויטער מענטש! ער האט נישט קיין חיות אין לעבן נאר אין טויט!

~
די הגדרה פון 'זריזות' איז נישט אז מען לויפט און מען טוט זאכן שנעל און געאייילט, נאר זריזות מיינט פשוט, אז דער מענטש איז פול מיט חיות! ער זוכט נישט צו ליגן אין בעט – נאר אלץ וואס ער טוט – ער מיט א לעבעדיגקייט!

איז דאך בכלל נישט געווען קיין גזירת מיתה! עס איז נישט געווען אין פלאן אז דער גוף זאל זיך אמאל צוריקקערן צו דער ערד פון וואו ער קומט! דאס מיינט, אז דעמאלט איז די מנוחה - אפילו פארן גוף - נישט געווען צו קלאצן און שלאפן, און זיין דבוק אין ארציות און עפרוריות, נאר די מנוחה איז געווען בלויז צו זיין דבוק אינעם רבנו של עולם.

דער לכתחלה דיגער פלאן: דער מענטש זאל מגלה זיין אז דער ערד איז אויך דערהויבן

מען וועט געבן א הסבר דערצו - וואס דאס איז בעצם דער סוד פון דער גאנצער יצירה פונעם אדם. די תכלית פון א מענטש איז צו מגלה זיין אז דער גוף מיט דער נשמה זענען ממש ווי איין זאך! אין אנדערע ווערטער: די 'עולמות העליונים' - פון וואו די נשמה קומט און דער 'עולם התחתון' - פון וואו דער גוף קומט - זענען באמת איין זאך! ווייל אין 'ארציות' איז פארהאן פונקט אזויפיל 'אלקות' - ווי עס איז פארהאן אין די העכערע הימלען! דאס איז דער סוד פונעם גאנצן אדם. (מען קען דאס מבאר זיין באריכות אבער נישט דא איז דער פלאץ דערויף).

בעפארן חטא איז דער גוף נכלל געווארן אינעם נשמה און באקומען דעם זעלבן שורש

אייידערן חטא זענען די צוויי - דער גוף מיט די נשמה - געווען איין זאך, דער גוף האט קיינמאל נישט געדארפט צוריק גיין צו דער ערד, ווייל דורכן זיך צוזאממשטעלן מיט דער נשמה, איז נתגלה געווארן אז ער שטאמט נישט פון די פשוט'ע זאמד! ער שטאמט פון דער געטליכקייט וואס איז מלוכב דארט! דערפאר האט ער געהאט דעם זעלבן 'מקום מנוחה' ווי די נשמה, זיין מנוחה איז אויך געווען צו זיין דבוק אינעם רבנו של עולם. עס איז נישט געווען קיין מלחמה צווישן זיי - אז דער גוף וויל קלאצן און שלאפן און

די נשמה וויל זיין לעבעדיג און טיכטיג - ווייל עס איז געווען ממש איין זאך! דער גוף און די נשמה האבן ביידע געלעבט איין חיות אינאיינעם. ממילא איז טאקע דעמאלט נאכנישט געווען אזא מדה ווי 'עצלות'.

נאכן חטא איז געווארן פארהוילן די געטליכקייט וואס געפונט זיך אין גשמיות

ווען אדם האט געזינדיגט און זיך צוגעהערט צו דער עצה פונעם 'נחש', איז ער אונטערגעפאלן אונטער דער השפעה פונעם נחש. דער נחש לעבט אין ארציות און עפרוריות; ווי עס שטייט אין פסוק (ישעיה ס"ה כ"ה): "ונחש עפר לחמו". ער האט א כח צו מאכן ווי א מחיצה, אז מען זאל נישט קענען זען די געטליכקייט און חיים וואס איז פארהאן אינעם ארציות. דאס האט גורם געווען, אז דער גוף - וועלכער שטאמט דאך פונעם ארציות - איז געווארן דבוק צו די פארגרעבעטע עפר! ער איז אונטערגעפאלן אונטער א שורש פון אזא ארץ וואו דער נחש האט דארט אן אחיזה! זינט דעמאלט הערשט א פירוד און מלחמה צווישן דעם גוף און נשמה, די נשמה ציהט אויף ארויף, ער וויל נתעלה ווערן צו זיין שורש, צו זיין מקום מנוחה - וואס דאס איז דבקות אינעם רבנו של עולם. ווידער דער גוף ציהט אויף אראפ, ער וויל אראפנידערן צו זיין שורש און מנוחה - וואס דאס איז עפרוריות, מגושם דיגיקייט און עצלות.

נאכן חטא: דער גוף מוז שטארבן און צוריקגיין צום שורש

דעריבער האט דער אויבערשטער גוזר געווען א 'גזירת מיתה' אויף אדם הראשון נאכן חטא. ווייל איינמאל ער איז אונטערגעפאלן אונטער אזא שורש פון א פארגרעבעטע ארציות - מוז ער צום סוף שטארבן און ווערן דבוק אינעם עפר. ווייל יעדע זאך מוז אנקומען צום סוף צו זיין שורש. און דער 'גזירת מיתה' איז נישט נאר

.ב.

לעבן מיט א חיות - ענליך צו אדם הראשון קודם החטא

לאחר מאה ועשרים, נאר אפילו א מענטש וואס לעבט נאך, אויב ער לעבט נישט אין עבודת ה' מיטן גאנצן חיות - קען מען נישט זאגן אז ער לעבט! ער איז נישט קיין לעבעדיגער מענטש! ער איז א פארשלאפענער!

ער האט מנוחה ווען ער שלאפט - ווייל מיט דעם איז ער דבוק 'אחד מששים' אינעם שורש

מען זעט אמאל א מענטש וואס עס ציהט אים כסדר צו שלאפן, זיין 'מקום מנוחה' איז - זיין בעט. ער איז זיך מחיה ווען ער ליגט אין בעט און שלאפט... ביי אים הייסט דאס, אז ער איז דעמאלט אנגעקומען צו זיין 'שלימות'... אזא מענטש איז פשוט א טויטער מענטש! ער האט נישט קיין חיות אין לעבן נאר אין טויט! זיין גוף האט זיך אזוי שטארק מתגבר געווען אויף דער נשמה, אז ער שפירט נאר די משיכה פונעם גוף צוריק צו גיין צו זיין שורש; ווי דער פסוק זאגט (בראשית ג' ט"ו): "כי עפר אתה ואל עפר תשוב".

עצלות איז אפגעפרעגט פאר אזא יצירה ווי א מענטש

נאך דער הקדמה דערהערט מען דעם גנות פון מדת העצלות - אפילו אן אריינגיין אין הסברים איבער די שאדנס וואס דער מדה ברענגט פארן מענטש - נאר די עצם מדה פאר זיך איז אפגעפרעגט! ווייל די עכטע מדרגה פון א בן אדם איז - צו האבן חיות און זריזות! א בן אדם באלאנגט נישט צו שטארבן! 'מיתה' איז נישט קיין נאטורליכע זאך, דאס איז א גזירה וואס מען האט ארויפגעלייגט אויף אים נאכן חטא! אבער אריינאל דארף ער לעבן! ער דארף זיין א לעבעדיגער מענטש וואס איז פול מיט חיות! און דער חיות דארף ארויסקומען דורך זיינע כלי הנפש, דורך זיינע הרגשים, זיינע עשיות און דורך זיין גאנצער מהות - דארף מען זען אז ער איז 'מלא חיות'.

פון 'אדם הראשון קודם החטא' - וועלכער איז געווען א 'לעבעדיגער מענטש'.

כהנים שוויצן נישט פאר פרנסה - ווייל זיי לעבן ווי אדה"ר קודם החטא

אויף דעם ווייזן אלע הלכות פון כהנים; ווי לדוגמא, דאס וואס א כהן טאר זיך נישט מטמא זיין צו קיין מתים - ווייל כהנים זענען העכער פון מיתה! ער האט נישט קיין שייכות מיט דעם ענין! אזוי אויך דאס וואס מען גיבט אים תרומה - ווייל ביים איז נישטא דער קלה פון אדם הראשון נאכן חטא (בראשית ג' ט"ו): "בזעת אפך תאכל לחם", ער דארף נישט ארבעטן פאר פרנסה! ער טוט די הייליגע עבודה אין בית המקדש, און כלל ישראל דארף אים מפרנס זיין מיט תרומה. און דער תרומה, דארף זיין דוקא פון די בעסטע תבואה, דער 'מובחר' פון די געוואוקסן וואס וואקסן ארויס פונעם 'עפר'! די פירות וואס האבן דאס מערסטע 'חיות' - דאס דארף מען געבן פארן כהן! צו ווייזן, אז ביי אים איז דער 'עפר' אויך פול מיט 'חיות' און אלקות; ווי אדם הראשון בעפארן חטא.

שנה: יום טוב שיינט אן אור וואס רופט אויס אז די גשמיות איז אויך הייליג

א גרויסער חלק התורה איז געבויעט אויף דעם

אפילו א זר איינקנעטן א קרבן מנחה מיט לוליעך וואסער, און מען איז נישט חושש אז עס וועט חמץ'דיג ווערן, ווייל עס איז א 'מקום זריזין'. דאס הייסט, חוץ פון דעם וואס די כהנים - וואס זיי דרייען זיך בקביעות אין בית המקדש - זענען 'זריזין'; ווי עס שטייט אסאך מאל אין ש"ס (שבת כ"ו): "כהנים זריזין הן" - איז דער גאנצער מקום געווען א פלאץ פון זריזות. ווייל דער מקום האט גורם געווען אז דער גוף זאל נישט זוכן דעם סארט מנוחה פון מיתה און עצלות, נאר ער זאל זוכן דעם סארט מנוחה פון קרבת ה' - וואס דאס זוכט די נשמה, און דאס איז גורם זריזות און חיות.

נפש: כהנים זריזין הן - זיי האבן נישט דער פארשלאפעניש פון 'אחר החטא'

די כהנים - וואס דרייען זיך בקביעות אין בית המקדש - באקומען גאר שטארק דעם אור פון אדם הראשון קודם החטא, דערפאר זענען זיי בטבע 'זריזין'. ווייל זריזות מיינט, אז מען לעבט! זריזות מיינט, אז עס ציהט אים נישט אריינצוגיין אין בעט שלאפן! ער זוכט נישט צו שטארבן! שטארבן איז ביי אים א געפערליכער אומגליק! ער זוכט צו לעבן! ער האט חיות! ער איז א מענטש! דאס אלעס נעמט זיך פון דעם וואס דער כהן איז אביסל נענטער צו דער מדרגה

עולם: דער בית המקדש איז א דוגמא צום 'גן עדן מקדם'

מענין לענין באותו הענין: איידער אדם הראשון האט געזינדיגט איז ער געווען אין גן עדן, וואס דארט איז דער פלאץ וואו דער גוף ווערט פאראייניגט מיט דער נשמה און איז מגלה געטליכקייט אפילו אין 'ארציות'. נאכן חטא איז ער געווארן ארויסגעטריבן פון גן עדן. האט אבער דער אויבערשטער געגעבן איין פלאץ אויף דער וועלט, וואס דארט איז ווי א 'מעין' פון אדם הראשון אין גן עדן, דאס איז דער 'בית המקדש'. דער בית המקדש ווערט אנגערופן 'בית חיינו', ווייל עס איז א פלאץ פון 'לעבן'! ווען מען קומט אריין אין בית המקדש - איז כאילו מען קומט אריין אין גן עדן און מען לעבט דארט! אין א געוויסן זין ווערט דארט בטל די גאנצע 'גזירת מיתה' און מען פילט דעם אמת'ן חיים! דער גוף ווערט בטל צו דער נשמה און מען פארשטייט דעם סוד החיים.

אין בית המקדש הערשט 'זריזות' - ווייל עס איז א 'מקום של חיים'

דערפאר טרעפט מען אין חז"ל אז דער בית המקדש ווערט אנגערופן א 'מקום זריזין'; ווי די גמרא זאגט (פסחים ל"ו.) אז אין בית המקדש מעג

רוב בחורים האבן אזא סארט תקופה – ערגעצוואו אין די בחור'ישע יארן – איינער האט עס ממש ווען ער ווערט בר מצוה, אנדערע האבן דאס ביי די פערצן יאר און אנדערע ביי די פופצן יאר, אבער יעדער בחור גייט דורך אזא צייט, ווען זיין נפש זאגט אים: "איך מוז מאכן א דראסטישן טויש אין מיין לעבן! איך מוז ווערן אן אנדערער מענטש!"

דער וואס איז – בכלליות אין לעבן – א זריז, וועט אויסהערן וואס זיין אייגענע נשמה שרייט צו אים, ער וועט דאס דעהערן, מקבל זיין און ער זיך נעמען דערצו מיט א 'חפזון'. אבער דער וואס איז פויל און אראפגעשלעפט – וועט עס אינגאריין און בלייבן דער זעלבער ווי ביז היינט

יום טוב שטעלט אפ 'אבילות' - ווייל עס דערמאנט אונז אז 'מיתה' איז נישט קיין עכטע זאך

דאס איז אויך די סיבה פארוואס יום טוב איז מבטל אבילות (שו"ע י"ד סי' שצ"ט ס"א). ווייל יום טוב קומט מען צו א הארה פון אדם הראשון קודם החטא! צו א מדרגה פון בעפאר עס איז נגזר געווארן דער גזירת מיתה! ממילא, שפירט זיך נישט קיין טרויער אז יענער איז געשטארבן, ווייל עס שפירט זיך אז באמת איז נישטא קיין מיתה! עס שפירט זיך תחיית המתים! יום טוב שפירט מען אז די מיתה איז נישט קיין אמת'ע זאך, עס איז נאר א צייטווייליגע גזירה וואס וועט נאך אמאל בטל ווערן ביים תיקון השלם.

די גאנצע גשמיות און פירות הארץ - זענען אויך הייליג און דעהויבן! דארטן איז אויך דא אלקות! און טאקע צוליב דעם מוז מען דעמאלט עולה רגל זיין און קומען צום 'בית המקדש' - וואס דארטן איז דער פלאץ וואו עס איז מסוגל אויף דעם! דאס הייסט, יעדעס מאל וואס עס איז דא א פרישע חיות אין ארציות, עס קומט אן אביב און א קציר, די ארציות לעבט - הייסט די תורה נעמען דעם חיות און עס מעלה זיין אין בית המקדש! דאס הייסט, מען זאל גיין אין בית המקדש און דארטן באקומען די הכרה אז דאס ארציות לעבט אויך - פונקט ווי די נשמה לעבט!

ג.

לכל זמן ועת: מען דארף אמאל מאכן א שנעלן טויש - נישט מיט קיין מתינות

וואו דער ערד שלעפט עס אראפ און מיט דער גאר שטארקן 'כח הדוחף' עס אפרייסן פון דער ערד און ארויסשיסן ביזן ספעיס. איינמאל ער קומט אן דארטן, קען עס שוין פליען פון זיך אליינס! ווייל דער 'ארץ' האט שוין נישט דארטן קיין כח המושך. דארטן דארף עס שוין כמעט נישט קיין גאזאליק, ווייל עס פליהט שוין פון זיך אליינס, קיינער שלעפט אים נישט אראפ. אבער אויף ארויסצוגיין פון דא - אויף אהין, דארף מען האבן אסאך גאזאליק און א שטארקן דרוק, וועלכע זאל עס געבן א מעכטיגן שיש ארויף מיט א געוואלדיגן כח און מיטן גאנצן שנעלקייט, ביז עס קומט אן אויבן אין געצייילטע סעקונדעס.

מזרים האט א כח אראפצושלעפן צו ארציות - דערפאר מוז מען ארויסשיסן פון דארט 'בחפזון'
דער נמשל איז: אידן זענען געווען אין 'מצרים', אין 'ערות הארץ', דארט האט געהערשט א שרעקליכער כח הטומאה וועלכע האט אראפגעשלעפט דעם מענטש אויף אראפ - צו 'ארציות', נ'דריגע תאוות, 'עפרוריות' און 'עבודת'. עס איז געקומען די צייט וואס אידן דארפן ארויסגיין פון מצרים, אבער מען קען נישט ארויסשפאצירן פון מצרים מיט א רואיגקייט און מתינות! האט דער אויבערשטער געזאגט: **"ואכלתם אותו בחפזון" - ענק מוזן גיין מיט א חפזון! אויב איינער וועט נישט גיין בחפזון, נאר ער וועט וועלן סתם ארויסשפאצירן פון מצרים - וועט אים מצרים שנעל צוריקשלעפן! ער וועט קיינמאל נישט ארויסגיין פון מצרים אויף דעם אופן! ער וועט שלעפן אויף ארויף און מצרים וועט שלעפן אויף אראפ - מיט אסאך א גרעסערן כח - און צום סוף וועט מצרים געווינען און אים צוריקהאלטן.**

דאס עסן מצה און פסח האט אפגעטשעפעט דעם גוף פון טומאת מצרים

כדי מען זאל טאקע האבן די כוחות ארויסצושיסן 'בחפזון', האט דער אויבערשטער געגעבן צוויי מצוות, מצה און קרבן פסח. די צוויי מצוות זענען געווען ווי די 'גאזאליק' וואס דער אויבערשטער האט אנגעפילט כלל ישראל, און דורך דעם אויסטערלישן 'לחץ דקדושה' - האט מען ארויסגעשאסן פון מצרים. אין אנדערע ווערטער: פסח ביינאכט איז געווען א מלחמה צווישן צוויי כוחות, פון איין זייט איז געווען 'נגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא', א געוואלדיגער 'כח המושך דקדושה',

יסוד. ווי לדוגמא, דער סוד פון כמעט אלע ימים טובים, האט א שייכות מיט דעם. ווייל לכאורה דארף מען דאך פארשטיין: פארוואס פונקט ביי די ימים טובים, האט די תורה געמאכט אזא עסק פון גשמיות?! פסח - דארף זיין אין 'חודש האביב' - ווען די גערשטן ווערן געצייטיגט. שבועות - ווערט אנגערופן 'חג הקציר' - ווען מען שניידט די וויץ. סוכות - ווערט אנגערופן 'חג האסיף' - ווען מען נעמט אריין די פירות און תבואה פון פעלד. פארוואס איז די תורה מקשר די מועדים צו אזעלכע גשמיות'דיגע ענינים?! נאר דער פשט איז: יום טוב ווערט נתגלה דער אמת'ער חיות פון א אידישער גוף! עס ווערט נתגלה א מעין פון אדם הראשון קודם החטא! אז

זריזות מיינט 'לעבהאפט' - נישט 'געיאנט'
לויט דעם הסבר וואס מען האט מסביר געווען, אז עצלות נעמט זיך פון 'מיתה' און זריזות נעמט זיך פון 'חיים' - פארשטייט מען אז די הגדרה פון 'זריזות' איז נישט אז מען לויפט און מען טוט זאכן שנעל און געאליילט, נאר זריזות מיינט פשוט, אז דער מענטש איז פול מיט חיות! ער זוכט נישט צו ליגן אין בעט - נאר אלץ וואס ער טוט - טוט ער מיט א לעבעדיגקייט! אודאי איז אויך פארהאן אמאל א צייט פון זיך איילן בפועל - וואס דעמאלט וועט טאקע דער זריז זיך איילן, אבער עס איז פארהאן צייטן - וואס דאס איז בעצם רוב צייטן פונעם טאג טעגליכן לעבן - וואס מען דארף טון יעדע זאך מיט א מתינות און ישוב הדעת. מען דארף לערנען בעיזן און דורכטון א סוגיא בעומק, מען לויפט נישט שנעל און געאליילט וכדומה מיט אלע עניני עבודת ה'. און ער איז נאכאלץ א 'זריז' ווייל ער לערנט מיט א חיות! ער לעבט אין לערנען! ער פילט א חיות דקדושה אין עבודת ה'!

פון מצרים גייט מען ארויס מיט א יאגעניש

עס איז אבער פארהאן א געוויסע עקסטרעמע מדה פון 'זריזות' - וואס מען דארף עס אמאל נוצן - וואס איז דוקא יא אן ענין פון זיך יאגן מיט א שנעלקייט, דאס איז דער ענין וואס ווערט אנגערופן אין דער תורה 'חפזון'; וואס מען טרעפט ביי יציאת מצרים (שמות י"ב י"א): **ואכלתם אותו בחפזון**, אזוי אויך שטייט (דברים ט"ו ג'): **"בחפזון יצאת מארץ מצרים" - דו ביסט ארויס פון מצרים מיט א שנעלקייט.** דאס איז א שורש'דיגע הוראה, אז עס איז פארהאן אמאל א צייט וואס א מענטש דארף ארויסגיין פון א מצב וואו ער געפונט זיך, און ער דארף ארויספליען מיט א שנעלקייט.

דער גרויסער 'כח הדוחף' וואס מען נוצט אפצושטעפן דעם ראקעט פונעם 'כח המושך'

מען וועט געבן א משל צו דעם: עס איז איינגעפירט ביי די גרויסע וועלט-מאכטן ארויסצושיסן מזמן לזמן א ראקעט צו דער ספעיס. וויאזוי ארבעט דאס?! עס ארבעט אזוי: דער ערד האט א 'כח המושך' (גרעוועטי) וואס ציהט אויף אראפ, אויבן אינעם ספעיס איז נישטא קיין כח המושך, דארטן קען אלעס שוועבן אין דער לופט אן קיין שום מאטאר. ממילא, איז דער עיקר קונץ צו קענען נעמען א זאך וואס געפונט זיך אין דער אטמאספער

נישט איינגיין אויף קיין שום פשרות
ווען א מענטש מאכט אזא שטארקן טויש,

>>> המשך מעמ' הקודם

מזו עס גיין מיט א שנעלקייט און געוואלדיגן כח. ווייל טאמער ער וועט עס טון מיט א מתינות און צוביסלעכווייז - וועט עס נישט געשעהן! (אודאי דארף דאס אויך קומען מיט א ישוב הדעת, 'ווען, וואס' און 'וואזוי', אבער מען דארף דאס טון מיט א שארפייט און שנעלקייט - נישט גיין פאמעליך פון איין דרגא צום צווייטן דרגא). טאמער וועט ער באלד אנהייבן צו פארהאנדלען מיטן יצר הרע, ער וועט אויסארבעטן פשרות: איך וועל דיר נאכגעבן עטליכע זאכן, און דו גיב מיר נאך דאס און יענץ - איז עס א זיכערער דורכפאל! דער יצר הרע וועט אים טאקע לאזן ארויסגיין פון מצרים - טיילווייז, נאר די מענער און נישט די קינדער, נאר די מענטשן און נישט די בהמות וכדומה, אבער נאך דריי טעג וועט ער מאכן זיכער אז ער קומט צוריק און ער איז דער זעלבער מענטש פונקט ווי פריער! עס איז גארנישט געשעהן! א יסודות'דיגער שינוי מיינט, "בחפזון יצאת", מיט א משונה'דיגן זריזות! מען גייט ארויס מן הקצה אל הקצה, פון די מ"ט שערי טומאה - גייט ער אריבער צו די גרעסטע מוחין גדלות און ער ווערט אן אמת'דיגער עובד ה'! און שפעטער, ווען ער וועט שוין זיין גוט אוועקגעשטעלט אין עבודת ה', ער וועט שוין זיין אין ספעיס - באפרייט פונעם גרויסן 'כח המושך דקליפה' - דארף ער שוין נישט אזויפיל גאזאלין און 'כח הדוחף' - ער וועט קענען אנהייבן זיין אייגענע ימי הספירה - צו גיין במתינות פון איין דרגא צום קומענדיגן דרגא.

די בחור'ישע יציאת מצרים: ארויסגיין פון קינדערישקייט - צו ערוואקסנקייט

וויפיל דאס איז נוגע צו יעדן מענטש - איז דאס נאך אסאך מער נוגע צו בחורים, בפרט פאר יונגע בחורים, וואס זיי מוזן דאס האבן. ביי זיי איז דאס ממש יציאת מצרים; ווי דער אר"י הק' זאגט (שעה"כ דרושי הפסח דרוש ב'): "יציאת מצרים מיינט ארויסגיין פון קטנות צו גדלות". דאס הייסט, ארויסצוגיין פון די קינדערישע שייך און ווערן אן ערוואקסענער מענטש, ארויסצוגיין פון זיין פון די 'עבדי פרעה' - וואס דאס מיינט, א גופניות'דיגער מענטש, און ווערן פון די 'עבדי השם'. און אינ'אמת'ן האבן רוב בחורים אזא סארט תקופה - ערגעצוואו אין די בחור'ישע יארן - איינער האט עס ממש ווען ער ווערט בר מצוה, אנדערע האבן דאס ביי די פערצן יאר און אנדערע ביי די פופצן יאר, אבער יעדער בחור גייט דורך אזא צייט, ווען זיין נפש זאגט אים: "איך מוז מאכן א דראסטישן טויש אין מיין לעבן! איך מוז ווערן אן אנדערער מענטש!". בעפאר דעם איז ער טאקע געווען גאנץ א פייערער בחור, אבער ער איז נישט געווען קיין 'בן עליה', ער האט קיינמאל נישט געהאט קיין שאיפה צו 'גדלות', און אויפאמאל גיבט ער זיך א וועק אויף אן זאגט: "ניין! עס גייט נישט אזוי! לא זו הדרך! איך דארף זיין א גדול בתורה! איך דארף זיין א גדול בעבודה! וואו שטייט אז איך באלאנג נישט אנצוקומען העכער?! פארקערט, דער אויבערשטער האט זיכער צוגעגרייט פאר מיר גדלות!". די החלטה גייט אריין אין זיין הארץ, און אויפצומארגנס קען מען אים שוין נישט דערקענען! אזוי שנעל גייט דאס! בחפזון יצאת מצרים!

ווען מען רופט דיר פון הימל - לאז זיך אויפועקן און גיי ארויס פון מצרים

יעדער בחור דארף וויסן פון דעם יסוד אז עס איז פארהאן אמאל א צייט פון 'חפזון', אזוי אז ווען עס וועט אנקומען די ריכטיגע צייט, ווען זיין נפש וועט שפירן אז עס פאדערט זיך צו אנטלויפן פון מצרים - זאל ער זיך לאזן! ער זאל ארויסברענגען דעם התעוררות 'מכח אל הפועל' ווייל דאס איז א התעוררות וואס מען איז אים מעורר פון הימל, עס איז א בת קול וואס רופט צו אים: "דו מוזט זיך אינגאנצן טוישן! דו מוזט ווערן אן אנדערער מענטש! דו מוזט האבן אנדערע שאיפות און אנדערן לעבנס' שטייגער!". צו דעם מוז מען האבן דעם כח פון 'זריזות', ווייל דער וואס איז - בכלליות אין לעבן - א זריז, וועט אויסהערן וואס זיין אייגענע נשמה שרייט צו אים, ער וועט דאס דערהערן, מקבל זיין און ער זיך נעמען דערצו מיט א 'חפזון'. אבער דער וואס איז פויל און אראפגעשלעפט - וועט עס איינארירן און בלייבן דער זעלבער ווי ביז היינט. און אויף דעם זאגט דער פסוק (משלי י"ח ט) "גם מתרפה במלאכתו אח הוא לאיש משחית", מען האט אים געגעבן אזא גאלדענע געלעגנהייט, און ער האט זיך פשוט בידיים פארדארבן! ער איז ממש אן 'איש משחית'! ער איז פון די פיר פינפטלעך וואס גייען קיינמאל נישט ארויס פון מצרים! זאל דער אויבערשטער העלפן, מיר זאלן זוכה זיין צו דעם יעדער איינער בפרטיות.

לביהמ"ד אמר הרה"ק מבעלזא אל העומדים בפתח: 'לאזט פלאץ פאר דעם זקן' (הניחו מקום לזה הזקן), והתכווין על רבינו הזקן אע"פ שהיה אז אברך צעיר. כמובן שמיד התפנה מקום, ונכנס רבינו הזקן עמו בנחת, הסתובב הרה"ק מבעלזא ואמר לרבינו הזקן בפשטות: 'איך האב דיר געזאגט, אז דו וועסט קומען מיט מיר וועט מען דך נישט שטופן...'. (הרי אמרתי לך כי אם תבא עמי לא ידחפו אותך...). ולפלא כי כינה אותו 'דעם זקן' ואכן רבינו הזקן האריך ימים הרבה, ולפני המלחמה היה נחשב לזקן אדמו"רי גאליציע. וגם כיניו בפני החסידים היה תמיד 'דער אלטער רב' (רבינו הזקן), להבחין בינו לביננו כ"ק רבינו ז"ע, אשר נתמנה בחייו להיות הרב בסטיטשין (כשרבינו הזקן עבר לגור בעיר טארנא) ואותו היו מכנים 'דער יונגער רב' (הרב הצעיר).

אחר אותה שבת התבטא הרה"ק מראזוואדוב לבניו הק', כי הוא מקנא את מדת השתוות של הרה"ק מבעלזא, ואין הכבוד תופס מקום אצלו בכלל, [כמ"ש בחובת הלבבות ששוה אצלו השבח והגאון]. והבחין בו שאצלו אין שום נפקא מינה אם הוא בין אלף עצים, או הוא בין אלף חסידים. והוסיף ואמר: 'פארצייטישע רבי'ס האבן זיך געברענט די הענט אויף דעם, און ער האט עס אזוי...'. (צדיקים הקדמונים היו שורפים את ידיהם בסגיפוס להשיג מדרגה זו, והוא יש לו את זה כך בניקל...).

הרה"ק מראזוואדוב היה מחשיב את הרה"ק מבעלזא מאד. והיה אומר כי אינו נכנס להתפלל בכל יום בלי שני השמות 'יהושע בן מלכה' (הרה"ק מבעלזא) ו'יחזקאל שרגא בן פינגא רחל' (הרה"ק משינאווא), דהיינו שהיה מחשיבם לשני צדיקי הדור.

בסוף ימיו נחלה הרה"ק מראזוואדוב בשיתוק (סטרואק), וכתוצאה מכך נהיה 'געלעמט' (משותק), והיה שוכב במיטתו בחולשה גדולה. חתנו הרה"ק מבלאז'וב זי"ע התבטא באותה תקופה: 'נישט דער שווער איז געלעמט געווארן, די וועלט איז געלעמט געווארן! (לא חותני נהיה משותק, כל העולם נהיה משותק)'. ולפי שהיה שרוי בחולשה גדולה, לכן כאשר נפטר הרה"ק מבעלזא [כ"ג שבט תרנ"ד - כג' חודשים ומחצה לפני פטירת הרה"ק מראזוואדוב ב' סיון אותה שנה], לא רצו לספר לו על כך. אבל כ"ק רבינו הזקן אמר: 'צדיקים דארפן וויסן איינער פון דער אנדערער' (צדיקים צריכים לדעת אחד מן השנים), ונכנס אל אביו לספר לו על כך. ויהי בשמוע הרה"ק מראזוואדוב על פטירת הרה"ק מבעלזא, הניף את ידו הק', ואמר בצער: 'א וועלט איינגעפאלן' (עולם שלם התמוטט). זכותם יגן עלינו

פעם אחת היה הרה"ק רבי יהושע מבעלזא זי"ע על שבת קודש פרשת קרח אצל הרה"ק מראזוואדוב זי"ע, כי נגמר אז שידוך בין אחד מנכדיו עם בתו של הרה"ק מבלאנטש זי"ע בנו של הרה"ק מראזוואדוב, והגיע הרה"ק מבעלזא לעיר ראזוואדוב בעת גמר השידוך ונשאר שם על שבת קודש. אכן אחר זמן מה נפטרה ל"ע בתו הכלה של הרה"ק מבלאנטש, בעודה ילדה קטנה זמן רב לפני המועד המיועד לחתונה. כעבור שנים רבות התבטא פעם בנו כ"ק מרן רבינו הזקן זי"ע על כך, כי כל שידוך זה לא נעשה אלא בכדי שיתהווה קשר בין שני צדיקים אלו, כי מאז אותה שבת שהיו ביחד נהיה ביניהם קשר איתן.

באותה שבת בעת עריכת השולחן בליל שבי"ק כיבד הרה"ק מראזוואדוב את הרה"ק מבעלזא באמירת דברי תורה, אבל הרה"ק מבעלזא חזר וביקש ממנו שהוא יאמר. וכך חזר הדבר כמה פעמים במשך ה'טיש', עד שכעבור זמן נענה הרה"ק מבעלזא ופתח במאמר הכתוב (מלאכי ג, טז) "אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו, ויקשב ה' וישמע, ויכתב ספר זכרון לפניו ליראי ה' ולחושבי שמו", והקשה על הלשון 'נדברו' למה לא כתוב 'דברו', וכן העיר על הלשון המיוחד 'ויקשב ה' וישמע', ועוד מה נתייחד דבר זה כ"כ עד שהוא נכתב בספר זכרון לפני ה'. ותירץ על פי מה שהיה זה עתה בינו לבין הרה"ק מראזוואדוב, ואמר: 'ס'זיצן' צוויי יראי ה' וואס האבן זיך ליב אהבת נפש, און איינער זאגט צום אנדערן זאג דו תורה, און דער אנדערער זאגט צו אים, ניין זאג דו תורה, ויקשב ה' וישמע, הערט דאס אויס דער אייבישטער, און ער שרייבט אז ס'איז נאך דא אין דעם דור צוויי יראי ה' וואס האבן זיך אמת'דיג ליב' (כאשר יושבים שני יראי ה' שאוהבים זה את זה אהבת נפש, ואחד מהם אומר לרעהו 'אמור תורה', והשני חזר ואומר לו 'לא כי אתה תאמר', ויקשב ה' וישמע, הקב"ה מקשיב לדבר זה, והוא כותב לזכרון שינשם בדור זה שני יראי ה' שאוהבים זה את זה באמת). וזהו מה שכתוב 'נדברו', לומר שאין הם מדברים, אלא כל אחד רק מתכבד מחבירו לדבר, ולזה באה הקשבה מיוחדת מאת ה'.

כ"ק רבינו הזקן היה אז אברך צעיר בגיל חמש עשרה שנים, ובמשך כל אותה ביקור הלך אחר הרה"ק מבעלזא, וכמעט לא הרפה מלעקוב אחריו במשך השבת כולה. בליל שבי"ק לפני שנכנס הרה"ק מבעלזא לעריכת השולחן, פנה אל רבינו הזקן ואמר לו: 'מ'וועט דך שטופן ביים טיש, וועסטו קומען מיט מיר, וועט מען דך נישט שטופן' (הרי ידחפו אותך אצל השולחן, ובכן תבא עמי, וכך לא ידחפו אותך). התלווה אליו רבינו הזקן בדרכו אל ה'טיש', ויהי בכניסתו